

- (2015). Millennium development goals in Ukraine: integration into strategic planning for the development of higher education. In: *Higher education of Ukraine: risks, hopes, successes*: monograph. Kyiv: Interservice, pp. 50–70).
- Терентьева, Н. О. (2017). *Цілі розвитку тисячоліття: освітянський контент*: навчальний посібник. Черкаси : ФОП Чабаненко Ю.А. (Terentieva, N.O. (2017). *Millennium Development Goals: Educational Content*: Textbook. Cherkasy: FOP Chabanenko Yu.A.).
- Terentieva, N., Yashnyk, S., Kostytsia, N.(2022). Medical and humanitarian dimension of the territorial communities development: goal 3 of sustainable development goals (before war 2022). In: *Scientific views on the structural reconstruction of the regions* / Monograph. Opole: Academy of Applied Sciences Academy of Management and Administration in Opole, pp. 43-50.

SUMMARY

Voloshyn Oleksandr, Terentieva Nataliia. Engaging residents of the territorial community in physical activity through Ukrainian belt wrestling.

The article presents the author's vision of engaging residents of territorial communities in physical activity, in particular through the popularization of Ukrainian belt wrestling. The aim is to outline the possibilities of Ukrainian belt wrestling as one of the effective means of engaging residents of territorial communities in physical activity. It is emphasized that the sphere of physical culture and sports is one of those that must directly implement the declared and adopted Sustainable Development Goals in Ukraine, in particular with regard to achieving good health.

The following positions were highlighted, which give preference to Ukrainian belt wrestling as one of the effective means of involving residents of territorial communities in physical activity: accessibility for different segments of the population (including people with low physical fitness); accessibility and transparency of rules; solving social problems of territorial communities; improving the physical and psychological condition of community residents; improving functional health indicators.

Information is provided on methods of performing exercises: without an opponent; with a conditional (passive) opponent; with a partner; with an active opponent. The growing popularity of Ukrainian belt wrestling was emphasized due to the spectacular nature of the competition, its historical value, and the accessibility of the rules, unlike other types of wrestling.

Key words: *physical culture and sports, Ukrainian belt wrestling, territorial communities, physical activity, sustainable development goals.*

УДК 371.3:796:37.01

Оксана Даниско

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ORCID ID 0000-0003-4040-562X

DOI 10.24139/2312-5993/2025.02/523-537

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОНСТРУКТИВІСТСЬКОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті висвітлено теоретичне обґрунтування специфіки застосування дидактичних принципів конструктивістського підходу в освітньому процесі з фізичної культури в умовах Нової української школи.

Доведено, що конструктивістська парадигма є фундаментальною методологічною основою, що забезпечує реалізацію гуманістичної, життєво-орієнтованої місії фізичної культури, концептуально визначеної в освітній моделі Нової української школи. Імплементация цього підходу підвищує актуальність та прагматичну цінність фізкультурної освіти, сприяє формуванню фізкультурної грамотності та її інтеграції в контекст повсякденної життєдіяльності учнів.

Обґрунтовано, що конструктивізм не лише доповнює принципи Нової української школи, а є їх визначальним чинником. Запропоновані методи та прийоми конструктивізму, такі як проблемно-пошукові завдання, групова та парна робота, ігрові та новітні цифрові технології, створюють умови для активного, осмисленого й індивідуалізованого навчання фізичній культурі. Їх інтеграція сприяє розвитку не лише рухових навичок, але й академічних, соціальних та здоров'язберезжувальних компетентностей школярів, що є ключовим у забезпеченні змістовного та активного навчання фізичній культурі, а також у формуванні стійкого інтересу учнівської молоді до рухової активності та здорового способу життя.

Ключові слова: конструктивізм, конструктивістський підхід, активне навчання, дидактичні принципи, фізична культура, Нова українська школа, освітнє середовище, компетентність, учнівська молодь, інноваційні технології

Постановка проблеми. Нова українська школа є фундаментальною освітньою реформою, ініційованою Міністерством освіти України, що має на меті створити освітнє середовище, яке не лише буде приємним для учнів, а й ефективно готуватиме їх до реального життя. Ключовим елементом реформи є перехід від запам'ятовування фактів до формування у випускників компетентностей як динамічної інтеграції знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей та особистих якостей, необхідних для успішної соціалізації та подальшої освітньої чи професійної діяльності. В означеному контексті особливої актуальності набуває формування здорового способу життя школярів, їх фізичного вдосконалення як невід'ємного складника успішної інтеграції до соціуму й досягнення життєвих цілей. У контексті Нової української школи фізична культура виходить за межі традиційного фізичного вдосконалення і є важливим інструментом усебічного розвитку особистості. Фізична культура розглядається як «школа життя, пізнання, спілкування, взаєморозуміння і самовираження», де учні набувають навичок здорового способу життя, самоконтролю та взаємодії. Цей навчальний предмет спрямований не лише на зміцнення здоров'я та покращення функціонального стану, а й на формування ціннісних орієнтацій та життєво важливих компетентностей (академічних, соціальних, здоров'язберезжувальних)

випускників закладів загальної середньої освіти. Перехід від знаннєво-орієнтованого до компетентнісного навчання актуалізує необхідність пошуку інноваційних та ефективних методів і педагогічних підходів щодо формування фізичної культури учнівської молоді. Визначення ефективних мотиваційних стратегій, що стимулюють бажання до навчання, становить ключову проблему в педагогічній науці. Однією з провідних теорій, що знайшла широке застосування в освітній практиці, є теорія конструктивізму. Традиційна освіта, часто заснована на біхевіоризмі, орієнтована на передачу та відтворення готової інформації. Конструктивізм, натомість, розглядає навчання як процес активного творення власного знання учнем на основі його досвіду та розумової діяльності. Таким чином, для досягнення цілей Нової української школи педагогічний зсув у бік конструктивізму є фундаментально необхідним, оскільки він за своєю суттю підтримує активне навчання, вирішення проблем та застосування знань, що є визначальними рисами компетентнісної освітньої парадигми.

Аналіз актуальних досліджень. Конструктивістський підхід до навчання, який передбачає активну участь учнів у створенні власних знань через досвід і взаємодію, набуває популярності в сучасній освіті. Наукова література, як вітчизняна, так і зарубіжна, містить значну кількість досліджень, присвячених різним аспектам конструктивістського підходу в освіті. Зокрема, у працях В. Мокляка та С. Тарелко (2023), Б. Сліверського (2025) висвітлюються методологічні засади трансформації та інтеграції класичних конструктивістських теорій у сучасні педагогічні концепції. Проблематика синтезу конструктивізму з іншими педагогічними парадигмами розглядається у дослідженнях В. Галузяка, О. Макодай та І. Макодай (2025); А. Льонг, Д. Лі, Х. Лу, М. Оу (Leung, Liu, Luo, Au, 2024) та ін. Можливості адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб, можливостей та інтересів кожного здобувача освіти в умовах конструктивістського підходу є предметом аналізу в роботах Н. Бурячок (2025), Т. Равчиної (2015) та ін. Зміна ролі педагога та учня в конструктивістському навчанні висвітлюється в працях Н. Ямшинської, О. Невкіпілової (2019), А. Салем, Х. Кузар, Ф. Дееба (Saleem, Kausar, Deeba, 2021) та ін.

Аналіз наукових джерел також свідчить про значну увагу до проблематики використання інноваційних педагогічних підходів у навчанні фізичної культури в умовах Нової української школи, зокрема в працях таких вітчизняних дослідників, як Н. Москаленко, Т. Сидорчук,

О. Кошелева, О. Демідова (2024), Ю. Танасійчук (2024); Я. Єремія, І. Єремія (2024) та ін. Науковці одностайні у думці щодо необхідності модернізації освітнього процесу з фізичної культури відповідно до сучасних вимог. Водночас, організаційно-педагогічні особливості створення та впровадження нових конструктивістських дидактичних моделей уроків, зокрема у фізичній культурі, розкрито переважно в публікаціях зарубіжних науковців, таких як Б. Остер, Ж. Боббі (Oyster, Bobbit, 2020), А. Чен, Р. Мартін, Ш. Сун, С. Енніс (Chen, Martin, Sun, Ennis, 2007); Дж. Буц (Butz, 2018); А. Юпп, Б. МакКім, М. Хомер (Yopp, McKim, Homeyer, 2016) та ін. Незважаючи на розробленість загальних аспектів, досі недостатньо дослідженими залишаються специфічні особливості та методичні прийоми використання конструктивістського підходу в навчанні фізичної культури в умовах реалізації реформи Нової української школи. Це створює нагальну потребу в науковому обґрунтуванні та розробці конкретних рекомендацій для ефективного впровадження конструктивізму у вітчизняній практиці.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні специфіки застосування дидактичних принципів конструктивістського підходу в освітньому процесі з фізичної культури в умовах Нової української школи, що сприяють ефективному формуванню ключових компетентностей учнів через активну, самостійну та творчу діяльність.

Методи дослідження – теоретичний аналіз наукової літератури з теорії конструктивізму в педагогіці, психології, філософії освіти; систематизація, аналіз та узагальнення ключових принципів і засад конструктивізму; зіставлення теоретичних засад конструктивізму з педагогічними принципами та цілями Нової української школи; упорядкування виявлених методичних прийомів та особливостей застосування конструктивістських принципів у процесі навчання школярів фізичній культурі з урахуванням специфіки предметної області (рухова діяльність, розвиток фізичних якостей, варіативність видів активності) в умовах Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Конструктивізм набув значного визнання як фундаментальна теорія, що пояснює механізми навчання та модифікації поведінки в освітньому процесі. Конструктивізм є педагогічною теорією, яка кардинально відрізняється від традиційних підходів, розглядаючи процес навчання не як пасивне сприйняття інформації, а як активне творення людиною власних уявлень, знань про об'єктивний світ (Равчина, 2015). Зокрема, науковець Д. МакІнері

(McInerney, 2005) наголошує, що навчання є цілісним процесом, де учень активно конструює знання та а моделі поведінки у ході взаємодії з когнітивними, фізичними та соціальними параметрами оточуючого середовища. Відповідно до конструктивістської епістемології, знання та навички не є результатом пасивної трансмісії від вчителя до учня. Натомість вони формуються шляхом активного конструювання значень суб'єктом навчання, що є релевантними для його індивідуального досвіду (Hung, Tan, & Koh, 2006).

Ідеї конструктивізму мають глибоке історичне коріння – вони сформувались на підставі досягнень таких видатних психологів і педагогів, як Я. А. Коменський (природовідповідне й активне навчання), Ж.Ж. Руссо (теорія вільного розвитку особистості), а також Ж. Піаже та Л. Виготського (теорія конструювання знань суспільством) (Швай, 2020). Сучасна педагогіка переживає фундаментальний зсув від традиційного розуміння знання як зовнішньої інформації, що передається, до концепції знання як внутрішньої конструкції. Такий перехід демонструє парадигмальну зміну, що безпосередньо впливає на методологію дидактики. У традиційній освітній парадигмі знання розглядається як об'єктивна інформація, що існує незалежно від суб'єкта, готова до отримання та відтворення. У цій моделі роль вчителя зводиться до передачі знань здобувачам освіти. Натомість конструктивізм постулює, що знання є продуктом інтелектуальної діяльності індивіда, що ґрунтується на його індивідуальному досвіді та попередньому розумінні. Це означає, що навчання є активним, індивідуалізованим процесом «творення сенсу» (Ямшинська, Невкіпілова, 2019, с. 193). Вказана відмінність не обмежується лише методологічними аспектами; вона стосується самої природи знання та способу його набуття. Такий парадигмальний зсув фундаментально переосмислює ролі вчителя та учня, трансформує модель пасивного сприйняття на модель активного конструювання персоналізованої системи знань. На думку Д. МакІнері (McInerney, 2005), цей процес є холістичним, в ході якого формується унікальний досвід навчання для кожного учня. Своєю чергою, дослідники Д. Ханг, С. Тан, Т. Кох (Hung, Tan та Koh, 2006) наголошують, що знання не передаються односторонньо від вчителя до учня, а створюються через активне конструювання значень, які мають особисте значення для учня. Розуміння такої зміни є критично важливим для обґрунтування ефективності конструктивістських методів в освітньому процесі Нової української школи.

Науковиці М. Ямшинська та О. Невкіпідова (2019) до концептуальних положень конструктивістського підходу відносять цілеспрямований саморозвиток і самотворення особистості, її активність у навчанні; значимість знань, наділених особистісним контекстом; необхідність створення умов для саморегулятивного пізнання, співпраці та обміну ідеями з іншими суб'єктами освітнього процесу; «м'який» педагогічний контроль.

Дослідження М. Тама (Tam, 2000) окреслює ключові характеристики конструктивістського підходу, що знаходять своє відображення у концептуальних засадах Нової української школи. Ці положення включають взаємодію між суб'єктами освітнього процесу, що ґрунтується на принципах партнерства та співробітництва, а також можливостей делегування повноважень. Роль вчителя при цьому трансформується у функцію фаліситатора, наставника, котрий організовує навчально-пізнавальну та дослідницьку діяльність здобувачів освіти. Навчання відбувається в умовах, максимально наближених до реального життєвого контексту, з використанням практико-орієнтованих методів, прийомів та завдань. Освітній процес є дитиноцентрованим, що передбачає орієнтацію на індивідуальні потреби та можливості кожного учня, а також урахування цих потреб та наявності альтернативних варіантів і форм організації освітнього процесу, що забезпечує його гнучкість та ефективність. Зміст навчання має бути представлений в мультимедійному вигляді та спиратися на різні стратегії сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу; оцінюванню підлягають усі продукти пізнавальної діяльності школярів, що відображають зусилля, докладені до конструювання нового знання, прогрес у навчанні, а також загальну результативність освітнього процесу (табл. 1).

Таблиця 1

Основні принципи конструктивістського підходу в освіті

Принцип	Сутність принципу
Активна роль учня	Учень є центральною фігурою освітнього процесу, яка не просто засвоює інформацію, а активно залучена до її осмислення, аналізу, інтерпретації та застосування.
Роль вчителя як фасилітатора	Учитель перестає бути єдиним джерелом знань, стає наставником, помічником, котрий створює умови для самостійного пізнання учнів, стимулює їх дослідницьку діяльність та надає необхідну підтримку
Опора на попередній досвід	Формування нових знань відбувається через їх інтеграцію з уже наявними уявленнями та попереднім досвідом учня.

Проблемно-орієнтоване навчання	Учні стикаються з реальними або наближеними до реальності проблемами, що спонукає їх до самостійного пошуку рішень, експериментування та критичного мислення
Розвиток метапізнання	Важливим є акцент на учінні, рефлексія учнями процесу засвоєння знань, усвідомлення стратегій, які вони використовують для розвитку навичок та досягнення успіхів
Соціальна взаємодія	Навчання розглядається як соціальний процес, де знання конструюються у взаємодії з однолітками та вчителем. Групова взаємодія, обмін досвідом, проблемні завдання є невід'ємними складниками конструктивістського уроку

Означені принципи, на нашу думку, підкреслюють спроможність конструктивізму стати надійною методологічною основою для реалізації освітньої реформи Нової Української школи в закладах загальної середньої освіти, що передбачає перехід від традиційного навчання до сучасних, орієнтованих на дитину підходів. Водночас в умовах української освітньої практики, впровадження конструктивістського підходу потребує значної зміни традиційних методик викладання та орієнтації на індивідуальні особливості кожного учня.

Акцент на «навчанні для життя» та «здоровому способі життя» у фізичній культурі в Новій українській школі ідеально узгоджується з конструктивістським спрямуванням ідеї «навчання впродовж життя». Фізична культура як навчальний предмет у цьому контексті розглядається як школа життя, пізнання, спілкування, взаєморозуміння і самовираження. Конструктивізм постулює, що пізнання реальних об'єктів та успішне розв'язання навчальних завдань, є результатом активної взаємодії особистості із зовнішнім середовищем. У цьому контексті знання та навички не передаються просто від вчителя до учня; навпаки, вони формуються через активне конструювання учнем значень, що є особистісно значущими (Равчина, 2015). Означений підхід також застосовується до навчання фізичній культурі, оскільки рухові навички та фізично активна поведінка розвиваються через аналогічний процес конструювання і передбачає вихід за межі простого відтворення фізичних вправ. У сучасній парадигмі акцент зміщується на глибинне розуміння детермінант та механізмів впливу систематичної фізичної активності не лише на індивідуальне здоров'я майбутніх випускників школи, але і на їхню здатність до подальшої особистісної й професійної самореалізації. Це свідчить про кореляцію між конструктивістськими принципами пізнання та комплексним підходом до формування фізичної культури учнівської молоді. Останній охоплює не лише рухові аспекти, а й підкреслює роль фізичної активності у розвитку таких важливих

соціальних навичок, як здатність до командної роботи, громадянська відповідальність, взаємоповага, толерантність до відмінностей, лідерство, уміння вирішувати конфлікти та ефективно комунікувати з оточуючими людьми, що є ключовими для успішної інтеграції у суспільство та її ініціативної участі в соціальних процесах.

В означеному аспекті навчальний предмет «Фізична культура» є унікальним у системі загальної середньої освіти завдяки значному обсягу активного практичного навчання. Інтеграція теоретичних знань із безпосередньою руховою діяльністю створює специфічні умови для комплексного формування наскрізних рухових, інтелектуальних та соціальних компетентностей учнів Нової Української школи шляхом урахування індивідуальних когнітивних здібностей, фізичних можливостей учнів та соціальний контекст, у якому відбувається навчання.

Зокрема, у пояснювальній записці до Програми з фізичної культури для учнів 5-9 класів (Модельна навчальна програма, 2024) наголошується на важливості активізації пізнавальної та рухової діяльності учнів, стимулювання їхньої внутрішньої мотивації та формування свідомої потреби у фізичній активності. Це вимагає створення умов, що дозволяють потенційні можливості кожного учня та реалізувати диференційований підхід. Диференціація передбачає адаптацію умов навчання до особливостей розвитку кожного учня, його рівня фізичної підготовленості та стану здоров'я, і досягається через акцент на командних іграх, спортивних змаганнях, а також індивідуалізацію вибору видів рухової активності у процесі опанування варіативних модулів упродовж навчального року.

Застосування конструктивістського підходу на уроках фізичної культури в умовах Нової української школи має низку специфічних особливостей. По-перше, це *відмова від шаблонів та механічного повторення*, де акцент зміщується на розуміння учнями сутності рухової дії, її цілі та можливостей застосування в різних ситуаціях. По-друге, *навчання через діяльність та рефлексію*, що дозволяє учням набувати досвіду через безпосереднє виконання рухів та участь в іграх і змаганнях, а потім аналізувати свій досвід і обговорювати його з однолітками та вчителем. По-третє, підхід передбачає *індивідуалізацію та диференціацію*, а також урахування вчителем рівня фізичної підготовленості, інтересів та потреб кожного учня.

Для реалізації означених особливостей застосовуються різноманітні методи та методичні прийоми. Серед них – *проблемно-*

пошукові завдання, коли вчитель створює ситуації, що спонукають учнів самостійно шукати розв'язання проблем. Зокрема, для реалізації конструктивістського підходу вчителю фізичної культури необхідно систематично пов'язувати нові види діяльності з тими, які учні вже опанували. Це передбачає аналіз спільних елементів між видами спорту, таких як рухові навички, тактичні концепції чи стратегічні принципи, та їх використання для полегшення навчання. Прикладом проблемно-пошукових завдань може бути навчання учнів правильно перенесення рухової навички між видами спорту з акцентом на практичному застосуванні цих знань для оптимізації процесу навчання. Наприклад, створити 1-2 практичні вправи, які наочно демонструють перенесення однієї конкретної навички з баскетболу у волейбол (приміром як відпрацьований кидок з баскетболу може слугувати основою для освоєння подачі або прийому м'яча у волейболі); сформулювати чітке пояснення, що підкреслює зв'язок між навичками не лише з різних видів спорту, а й в опануванні нових знань в інших життєвих ситуаціях. Такі завдання сприяють глибшому розумінню біомеханіки рухів, стимулюють самостійність та аналітичне мислення, підвищують залученість учнів до фізичного вдосконалення через практичний досвід. *Робота в парах або малих групах* передбачає використання командних ігор, естафет або спільних вправ для розвитку соціальних і комунікативних навичок. Наприклад, під час спортивних змагань чи естафет вчитель розподіляє учнів на команди, де кожен учасник виконує певну роль. Завдання команди – спільно розробити тактику для перемоги, враховуючи сильні сторони кожного учасника. Такі завдання сприяють формуванню навичок командної роботи, лідерства та відповідальності, створюють соціальний контекст для навчання та підвищують мотивацію до рухової активності через досягнення спільної мети. *Ігрові технології та елементи гейміфікації* також використовуються для підвищення мотивації учнів через інтеграцію ігрових елементів в освітній процес. Це передбачає використання змагальних елементів, спортивних свят та розваг, сюжетних та інтегрованих уроків, формувального оцінювання, що роблять заняття більш цікавими. Наприклад, учитель може запропонувати «фітнес-квест», де учні заробляють бали за виконання певних вправ. Накопичені бали можна «витратити» на вибір наступної рухової активності: команда, що набрала більше балів, обирає між волейболом і баскетболом на наступному уроці. Використання таких методичних прийомів підвищує зацікавленість і залученість учнів, сприяє формуванню позитивного

ставлення до фізичної активності, дозволяє адаптувати уроки до інтересів учнів. *Використання сучасних технологій*, таких як мобільні додатки, фітнес-трекери та відеоаналіз рухів, розширює можливості для самостійного навчання та моніторингу прогресу. Ці інструменти дозволяють учням аналізувати власну активність, удосконалювати техніку виконання фізичних вправ, а також відстежувати показники функціонального стану. Наприклад, на уроці учні можуть використовувати фітнес-трекер для моніторингу частоти серцевих скорочень під час виконання вправ з подальшим аналізом даних через мобільний додаток з метою визначення оптимального темпу для підтримання цільової зони пульсу у певній частині уроку, щоб визначити, який вид діяльності найбільше підвищує та знижує частоту серцевих скорочень під час їхньої фізичної активності. Такі завдання забезпечують об'єктивність моніторингових заходів, сприяють розвитку цифрової грамотності, підтримують індивідуалізований підхід до навчання та підвищують мотивацію школярів до самостійних занять фізичною активністю. Крім того, така практика сприяє формуванню цілісної системи знань про реакцію організму на фізичні навантаження: учні не просто дізнаються про користь систематичної рухової активності, а усвідомлюють, що таке цільова зона пульсу, чому важливо її підтримувати, як це впливає на витривалість та відновлення, що створює безпосередній зв'язок між їхніми діями та їхнім здоров'ям. Це не лише підтримує їхній інтерес, а й закладає міцний фундамент для формування свідомого ставлення до власного здоров'я та здатності самостійно регулювати фізичну активність протягом усього життя. Використання технологій у такий спосіб перетворює урок фізичної культури на справжню дослідницьку лабораторію, де кожен учень стає активним учасником власного пізнавального процесу.

Висновки. Таким чином, конструктивістська парадигма виступає як фундаментальна методологічна основа, що забезпечує реалізацію гуманістичної життєво-орієнтованої місії фізичної культури, концептуально визначеної в освітній моделі Нової української школи. Імплементация даного підходу сприяє підвищенню актуальності та прагматичної цінності фізкультурної освіти щодо здоров'я та добробуту, формування фізкультурної грамотності та інтеграції її в контекст повсякденної життєдіяльності учнів. Конструктивізм не просто доповнює принципи Нової української школи, а є їхньою рушійною силою, допомагаючи перетворити школу на простір для формування

компетентностей, критичного мислення та відповідального ставлення до навчання. Запропоновані методи та прийоми конструктивізму у фізичному вихованні – проблемно-пошукові завдання, групова та парна робота, ігрові та новітні цифрові технології – створюють умови для активного, осмисленого й індивідуалізованого навчання фізичній культурі. Їх інтеграція сприяє розвитку не лише рухових навичок, але й академічних, соціальних, здоров'язбережувальних компетентностей школярів, що є ключовим у забезпеченні змістовного та активного навчання фізичній культурі, формування стійкого інтересу учнівської молоді до рухової активності та здорового способу життя.

Перспективи подальших наукових розвідок. Важливо проаналізувати рівень предметно-методичної готовності вчителів фізичної культури до впровадження конструктивістських підходів. На основі отриманих даних варто розробити та апробувати ефективні програми підвищення кваліфікації, що забезпечать педагогів необхідними знаннями та навичками для успішної реалізації нової парадигми навчання.

ЛІТЕРАТУРА

- Галузяк, В., Макодай, О., Макодай, І. (2025). Кооперативне навчання в США: компаративний аналіз дидактичних моделей. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*, 81, 50–68. DOI: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-81-50-68>. (Haluziak, V., Makodai, O., & Makodai, I. (2025). Cooperative learning in the USA: a comparative analysis of didactic models. (2025). *Scientific notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Pedagogy and Psychology*, 81, 50–68. DOI: <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-81-50-68>)
- Еремія, Я., Еремія, І. (2024). Формування предметно-методичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури в умовах сучасної освіти: теоретичні аспекти. *Physical culture and sport: scientific perspective*, 1(1), 216–219. DOI: <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.33> (Yeremiia, Я., & Yeremiia, I. (2024). Formation of the subject-methodical competence of future teachers of physical culture in the conditions of modern education: theoretical aspects. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, 1(1), 216–219. DOI: <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.33>)
- Матусевич, Т. (2023). Філософська парадигма наукової освіти: концептуальна експлікація. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 24. С. 30–37. (Matusevych, T. (2023). Philosophical paradigm of science education: conceptual explanation. (2023). *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Philosophy Series*, 24, 30–37. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philosophy/article/view/3873>).
- Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти: Затверджена Наказом МОН від 22.08.2024 № 1185. (Model curriculum «Physical Education. Grades 5-9» for secondary

- education institutions: Approved by Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 08/22/2024 No. 1185).
- Мокляк, В., Тарелко, В. (2023). Поняття та зміст освітньої парадигми. *Педагогічні науки*, 81, 148–154. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289409> (Mokyak, V., & Tarielko, S. (2023). Concept and content of educational paradigm. *Pedagogical Sciences*, 81, 148–154. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289409>).
- Москаленко, Н., Сидорчук, Т., Кошелева, О., Демідова, О. (2024). Сучасні аспекти викладання уроку фізичної культури. *Sport Science Spectrum*, 1, 90–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2024-1-14> (Moskalenko, N., Sydoruk, T., Kosheleva, O., & Demidova, O. (2024). Modern aspects of teaching physical education. *Sport Science Spectrum*, 1, 90–96. DOI: <https://doi.org/10.32782/spectrum/2024-1-14>).
- Равчина, Т. В. (2015). Теоретико-методичні аспекти організації процесу навчання студентів вищої школи в контексті теорії конструктивізму. *Український педагогічний журнал*, 4, 129–136. (Ravchyna, T. (2015). Theoretical and methodological aspects of higher school students' education in the context of constructivism. *Ukrainian Pedagogical Journal*, 4, 129–136).
- Сліверський, Б. (2025). Альтернативна освіта в сучасному науковому дискурсі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*, 1, 11–19. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-1-11-19> (Sliverskyi, B. (2025). Alternative education in modern scientific discourse. *Bulletin Of The Bohdan Khmelnytskyi National University Of Cherkasy. Series: "Pedagogical Sciences"* 1, 11–19. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-1-11-19>).
- Танасійчук, Ю. М. (2024). Проблеми та перспективи фізичного виховання в українських школах: аналіз сучасного стану та напрями розвитку. *Педагогічна Академія: наукові записки*, 3. DOI: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.02.29.02> (Tanasiichuk, I. (2024). Problems and prospects of physical education in Ukrainian schools: analysis of the current state and directions of development. *Pedagogical Academy: Scientific Notes*, 3, DOI: <https://doi.org/10.57125/pedacademy.2024.02.29.02>).
- Швай, Р. (2020). Конструктивізм та освітній процес. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 29 (4), 228–232. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/29.209679> (Shvay R. Constructivism and the educational process. *Current issues in the humanities*, 29 (4), 228–232. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/29.209679>).
- Шпак, В. П., Гнезділова, К. М. (2024). Теорія конструктивізму як методологічне підґрунтя досліджень освітньої діяльності молодших школярів. *Актуальні питання у сучасній науці*, 9, 939–951. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9\(27\)-939-951](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9(27)-939-951) (Shpak, V. P., Gnezdilova, K. M. (2024) *Theory of constructivism as a methodological basis for research into the educational activities of younger schoolchildren. Current Issues In Modern Science*, 9, 939–951. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9\(27\)-939-951](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-9(27)-939-951)).
- Ямшинська, Н. В., Невкіпілова, О. Я. (2019). Освітній процес у контексті ідей конструктивізму. *Інноваційна педагогіка*, 11 (2), 191–195. Yamshynska, N. V., Nevkipilova, O. Ya. (2019). Educational process within the constructivism theory. *Innovative Pedagogy*, 11 (2), 191–195. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/11/part_2/44.pdf).

- Chen, A., Martin, R., Sun, H., & Ennis, C. D. (2007) Is in-class physical activity at risk in constructivist physical education? *Res Q Exerc Sport*, 78(5), 500–509. DOI: <https://doi.org/10.1080/02701367.2007.10599449>.
- Hung, D., Tan, S.C., & Koh, T. S. (2006). From Traditional to Constructivist Epistemologies: A Proposed Theoretical Framework Based on Activity Theory for Learning Communities. *Journal of Interactive Learning Research*, 17 (1), 37–55. URL: <https://www.learntechlib.org/p/6020>.
- Jennifer, V. Butz (2018) Applications for Constructivist Teaching in Physical Education, Strategies, 31 (4), 12–18, DOI: <https://doi.org/10.1080/08924562.2018.1465868>.
- Leung, A. C., Liu, D. Y., Luo, X., & Au, M. H. (2024). A constructivist and pragmatic training framework for blockchain education for IT practitioners. *Education and Information Technologies*, 29 (12), 15813–15854. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10639-024-12505-5>.
- McInerney, D. M. (2005). Educational Psychology – Theory, Research, and Teaching: A 25-year retrospective. *Educational Psychology*, 25(6), 585–599. DOI: <https://doi.org/10.1080/01443410500344670>.
- Oyster, B., Bobbit, J. (2020). The use of constructivism in agricultural and physical education. *Empowering Research for Educators*, 4 (1), 3. URL: <https://openprairie.sdstate.edu/ere/vol4/iss1/3>.
- Saleem, A., Kausar, H., & Deeba, F. (2021). Social constructivism: A new paradigm in teaching and learning environment. *Perennial journal of history*, 2 (2), 403–421. DOI: <https://doi.org/10.1556/063.2022.00136>.
- Tam, M. (2000). Constructivism, Instructional Design, and Technology: Implications for Transforming Distance Learning. *Journal of Educational Technology & Society*. 3 (2). 50–60. URL: <https://www.jstor.org/stable/jeductechsoci.3.2.50>.
- Yopp, A. M., McKim, B. R., & Homeyer, M. M. (2016). Flipped programs: Traditional agricultural education in non-traditional programs. *Journal of Agricultural Education*, 59 (2), 16–31. DOI: <https://doi.org/10.5032/jae.2018.02016>.

SUMMARY

Danyisko Oksana. Features Of Utilizing The Constructivist Approach In Teaching Physical Education Within The Context Of The New Ukrainian School.

The transition from a knowledge-oriented to a competency-based educational paradigm in Ukraine, particularly within the framework of the New Ukrainian School, necessitates the implementation of innovative and highly effective pedagogical approaches for fostering physical culture among school-aged youth. This paradigmatic shift underscores the critical role of constructivism as a fundamental methodological basis. Unlike traditional educational models based on passive information transfer, constructivism advocates for active learning, where students construct their own understanding of educational material through direct experience and cognitive engagement. This approach organically aligns with the goals of the New Ukrainian School—active learning, problem-solving, and the practical application of knowledge—all defining characteristics of competency-oriented education.

The research aims to develop effective approaches for fostering students' key competencies through active, independent, and creative engagement in physical education based on constructivism. The research methodology encompasses a comprehensive theoretical analysis of constructivism in pedagogy, psychology, and philosophy of education, a systematization of its key principles, and a comparative analysis with the pedagogical foundations of the New Ukrainian School. Particular

attention is paid to adapting constructivist approaches and principles to physical education as an academic subject, considering its specificity, including motor activity, development of physical qualities, and variety of activities.

It has been established that constructivism is regarded as a fundamental theory explaining learning as an active process of knowledge construction through interaction with the environment. Its principles, such as purposeful self-development, active learning, self-regulated cognition, cooperation, and partnership-based interaction, align with the goals of the New Ukrainian School, particularly child-centeredness, competency-based and activity-based approaches, integrated and project-based learning, formative assessment, and granting students and teachers greater autonomy and capacity for collaborative interaction to create a barrier-free developmental educational environment.

In the context of the New Ukrainian School, physical education transcends traditional physical training, becoming an important tool for holistic personal development. This compulsory subject for all students aims not only to strengthen health and promote physical development but also to foster value orientations and vital competencies. Competency in the New Ukrainian School is defined as a dynamic integration of knowledge, abilities, skills, ways of thinking, perspectives, values, and personal qualities necessary for successful socialization and further professional or educational activities. This implies forming a core of knowledge upon which the ability to use this knowledge, as well as the values and skills necessary for graduates in their personal and professional lives, will be built. In this regard, physical education is viewed as a school of life, cognition, communication, mutual understanding, and self-expression, where students acquire skills in learning, self-control, interaction, and healthy lifestyles. It also promotes the development of critical thinking, leadership qualities, and responsibility for one's own health.

The main goal of the New Ukrainian School reform is to move away from simple memorization of facts towards the development of competencies, which involve the ability to apply knowledge, skills, and values in real-life situations. Traditional education, based on behaviorist ideas, focuses on the transmission and reproduction of ready-made information. Constructivism, in contrast, views learning as a process of active creation of one's own knowledge by the student based on their experience and cognitive strategies. Thus, to achieve the New Ukrainian School's goals regarding competency formation, a pedagogical shift towards constructivism is not merely desirable but fundamentally necessary, as it inherently supports active learning, problem-solving, and the application of knowledge, which are defining features of competency-based education.

The analysis and generalization of scientific literature allowed for the identification of specific features in applying constructivism in physical education lessons within the New Ukrainian School: a departure from mechanical repetition in favor of understanding the essence of movements; an emphasis on learning through activity and reflection; and ensuring individualization and differentiation based on considering students' levels of physical preparedness and interests.

The practical implementation of physical education based on the constructivist approach includes problem-solving tasks for developing academic competencies; group work for fostering social competencies; gamification for enhancing motivation; and the integration of modern technologies (fitness trackers, video analysis of movements) for developing digital literacy and supporting independent learning. The research results demonstrate that the constructivist approach transforms physical education lessons into an interactive, research-oriented process, promoting students' conscious attitude towards a healthy lifestyle and the development of their key competencies.

Prospects for further research include determining the level of subject-specific and methodological readiness of physical education teachers to implement constructivist approaches in their professional activities; and the development and approbation of professional development programs that will provide educators with the necessary knowledge and skills for the successful implementation of the new learning paradigm within the New Ukrainian School.

Key words: *constructivism, constructivist approach, active learning, didactic principles, physical culture, New Ukrainian School, educational environment, competence, student youth, healthy lifestyle, innovative technologies.*

УДК 378.147:004-051:091.33

Оксана Карабін

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0000-0001-8759-948X

Сергій Мартинюк

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0000-0002-5611-3317

Андрій Лень

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0009-0000-8652-5251

Олександр Вовкодав

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0000-0001-9360-6252

Інна Грод

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ORCID ID 0000-0002-0785-2711

DOI 10.24139/2312-5993/2025.02/537-547

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОЦЕСІ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

У статті розглянуто проблематику удосконалення професійних компетентностей майбутніх фахівців комп'ютерних наук у галузі інформаційні технології у процесі виробничої практики. З'ясовано, що сучасні освітні стандарти підготовки майбутніх фахівців комп'ютерних наук передбачають комплексний підхід, що інтегрує поєднання глибоких теоретичних знань із практичними навичками, що забезпечує здатність ефективно застосовувати здобуті компетентності в умовах освітнього процесу під час виробничої практики. Окреслено, що удосконалення професійних компетентностей майбутніх фахівців комп'ютерних наук у процесі виробничої практики в сучасній системі вищої освіти передбачає комплексне поєднання глибокої теоретичної підготовки з практичними навичками, удосконалення та оволодіння новітніми методологіями розробки програмного забезпечення, сучасних програмних